

Hagymaburok (*Liparis loeselii* (L.) RICH.) a Soroksári Dunán*

RESZLER Gábor

Pomáz, Ady E. u. 31. H-2013

A *Liparis loeselii* (L.) Rich. NÉMETH (1989) szerint a magyar flóra kipusztulás által közvetlenül veszélyeztetett növénye. Hazánkban fokozottan védett faj. MOLNÁR A. - SÜLYOK J. - VIDÉKI R. (1995) a leginkább veszélyeztetett hazai orchideák közé sorolják és a következőket írják: "A hagymaburok hideg mikroklímájú láprétekhez és úszólápokhoz kötődik. Olyan háborítatlan, meszes, tőzeges és állandó vízellátottságú láprét, melyen megtalálható létfeltételeit, hazánkban már alig-alig van, esetleg felbukkanhat tavak és víztározók mocsári páfrányos nádszigetein és úszólápjában."

1997. 05. 26-án a soroksári Duna-ág izolált holtágában *Utricularia minor* és *U. breinii* után kutatva, véletlenszerűen találtam rá a mintegy 30-35 töből álló hagymaburok (*Liparis loeselii* (L.) Rich.) populációra, melyből kb. 15 tő virágzott. A termőhely úszóláp, *Thelypteris palustris*-os nádas, mely valószínűleg előző télen leégetett. 06. 07-én, másodszori bejárással alkalmával tüzetesen megvizsgáltam a területet. Ekkor figyeltem fel a termőhely megközelítéséből származó veszélyre. Az ingólap lépéseim nyomán ringó, hullámzó mozgásba lendült. A közlekedés csak zombékról-zombékra lehetséges, így az óvatlan lépések egyes tövek pusztulásához vezethetnek.

A vélhetően kiegyenlített vízellátású területet a kiszáradás és az elöntés nem fenyegeti, mivel a környező üdülőövezet a soroksári Kisduna vízrendszeréhez tartozik. A termőhely és a környező mezőgazdasági területek között gyomtársulásokból "természetes" puffer zóna alakult ki, mely a környező homoktalajú mezőgazdasági területek kémiai hatását minden bizonnyal mérsékelni képes.

A terület, mint e fokozottan védett és igen veszélyeztetett faj lelőhelye területi védelemre méltó.

A *Liparis loeselii* (L.) Rich. előfordulásai Magyarországon (BALOGH, 1969 nyomán, kiegészítve):

1. Városliget (Budapest) [SADLER J. (1840: 424.), BORBÁS V. (1879: 64.), de SIMONKAI L. (1904: 83) szerint: "Régen kipusztult már a Városliget eltűnt mocsaras helyeiről."
2. Hanság és Fertőd (Eszterháza) környékén HANCKE fedezte fel (ORTMANN, 1851). Ezek a lelőhelyeken később számos szerző kihaltnak minősítette (vö. GOMBOCZ 1906). CSAPODY I. (1982) szerint "a Hanságból - melyre egykor igen jellemző volt - teljesen kipusztult."
3. Kistómalom (Sopron) [VARGA F. - KÁRPÁTI I. ap. KÁRPÁTI Z. 1938: 79.] CSAPODY I. (in BALOGH 1969: 17.) szerint itt a faj *Schoenetum nigricantis* társulásban élt. (A termőhely nagyon veszélyeztetett, de 1997-ben ismét találtak néhány tövet, vö. FRANK N. - KIRÁLY G. (1997) e számban megjelent közleményével.)
4. Velencei-tó (Dinnyés) [BALOGH M. 1969: 17-19.] A velencei-tavi madárrezervátum területén, úszó nádszigeteken talált állományt BALOGH M. 1969 kb. 50 töre becsülte. A termőhely *Scirpo-Phragmitetum* társulás, melyben uralkodó faj a *Typha angustifolia*.
5. Vajai-tó (Vaja) [BALOGH M. ap. MOLNÁR A. - SÜLYOK J. - VIDÉKI R. (1995)].
6. Soroksári Duna-ág (RESZLER G. 1997).

IRODALOM

- BALOGH M. (1969): A *Liparis loeselii* (L.) Rich. a Velencei-tavon. - Botanikai Közlemények 56 (1): 17-19.
- BORBÁS V. (1879): Budapestnek és környékének növényzete. - Budapest.
- CSAPODY I. (1982): Védett növényeink. - Gondolat Kiadó, Bp. 350 pp.
- GOMBOCZ E. (1906): Sopron vármegye növényföldrajza és flórája. - Budapest.
- KÁRPÁTI Z. (1938): Érdekes és újabb növényelőfordulások Sopron környékén. - Soproni Szemle 1938 (1-2): 74-84.
- MOLNÁR A. - SÜLYOK J. - VIDÉKI R. (1995): Vadon élő orchideák. A hazai növényvilág kincsei. - Kossuth Könyvkiadó, Budapest. pp.: 160.
- NÉMETH F. (1989): Száras növények. In: RAKONCZAI Z. (szerk.): Vörös Könyv. - Akadémiai Kiadó, Bp.
- ORTMANN (1851): *Sturmia loeselii*. - Verh. Zool. bot. Ges. I.
- SADLER J. (1840): Flora Comitatus Pestensis. ad. II. - Pesth.
- SIMONKAI L. (1904): Pótlék Budapest és vidéke növényzetének ismeretéhez. - Magyar Botanikai Lapok. 3: 79-87.

* A szerző az előfordulást fényképekkel dokumentálta, melyeken a faj jól felismerhető (a szerk.)